

L. van Noort

RENTABILITEIT VAN DE BLOEMISTERIJ
IN NEDERLAND OVER 1972

Mededelingen en Overdrukken No. 106

Oktober 1973

L27
106B

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - Den Haag
Telefoon 61 41 61

In de reeks "Mededelingen en Overdrukken" van het Landbouw-Economisch Instituut zijn op dit gebied onder meer verschenen:

- No. 82 Rentabiliteit van de bloemisterij in Aalsmeer e.o. en Ter Aar e.o. over 1971
- No. 83 Rentabiliteit van het kwekersbedrijf in de Bloembollenstreek en op kleigronden van Noord-Holland over 1971
- No. 86 Rentabiliteit van de groenteteelt in de open grond in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg over 1971/72
- No. 90 Rentabiliteit van de boomkwekerij (kwekersbedrijven) in Boskoop over 1971/72
- No. 100 Rentabiliteit van het gespecialiseerde fruitteeltbedrijf, oogstjaar 1971/72
- No. 101 Rentabiliteit van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1972
- No. 103 Rentabiliteit van de groenteteelt in de open grond in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg over 1972/73.

Doel en werkwijze

Het rentabiliteitsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit alsmede de inkomensvorming voor de belangrijkste bedrijfstypen.

Met ingang van het boekjaar 1972 is de opzet van het rentabiliteitsonderzoek gewijzigd. Het regionale onderzoek met name in Aalsmeer e.o., Ter Aar e.o. en het Zuidhollands Glasdistrict is nu uitgebreid met de snijbloemen onder glas buiten voornoemde centra.

De landelijke vertegenwoordiging - van de bedrijven met snijbloemen - is voor het boekjaar 1972 gerealiseerd door de steekproeven van voornoemde centra (gedeeltelijk) te handhaven en aan te vullen met een nieuwe steekproef, die de bedrijven met snijbloemen buiten de centra representeert.

De bedrijven met potplanten in dit verslag hebben alleen betrekking op Aalsmeer e.o., De Venen en het Zuidhollands Glasdistrict.

Het onderzoek is op een a-selecte steekproef gebaseerd en omvat alleen bedrijven die tenminste aan één man emplooi verlenen x) en die niet met andere takken van bedrijf of beroep zijn gemengd.

De bedrijven zijn met verschillende percentages in de steekproef vertegenwoordigd. De percentages variëren naar gebied, bedrijfstype en bedrijfsgrootte. In het algemeen zijn de "grotere" bedrijven sterker in de steekproef opgenomen dan de "kleinere". Bij de berekening van de gemiddelde cijfers is uiteraard met de verschillende steekproefpercentages rekening gehouden.

De cijfers zijn ontleend aan de kas- en bankbescheiden en zo mogelijk aan de loonstaten. Dank zij de medewerking van de veilingen konden onder de opbrengsten de bruto-omzet van de produkten worden opgenomen. Aanvullende gegevens die voor een bedrijfseconomische voorstelling van kosten en opbrengsten noodzakelijk waren, zijn via een enquête op deze bedrijven verkregen.

De gebruikte begrippen en kengetallen zijn in dit verslag op pag. 22 toegelicht.

x) Bij de bedrijven van de steekproef 1972 is deze grens bij 60 SBE gelegd. SBE's (standaardbedrijfseenheden) zijn verhoudingsgetallen die een beoordeling mogelijk maken van de produktieomvang van het gehele bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen.

De groepering van de bedrijven

In dit verslag zijn de resultaten van 132 bedrijven met bloemisterijproducten opgenomen. De bedrijven zijn als volgt onderverdeeld:

	Aantal bedrijven
≥ 60% van de SBE's aan snijbloemen	107
w.v. bedrijven gelegen in Aalsmeer e.o.	(27)
w.v. bedrijven gelegen in het Zuidhollands Glasdistrict	(42)
w.v. bedrijven gelegen in De Venen (17 bedrijven)	
en Overig Nederland (21 bedrijven)	(38)
≥ 60% van de SBE's aan potplanten	<u>25</u>
Alle bedrijven	132

Samenvatting van de bedrijfsresultaten

Voor de bedrijven met bloemisterijproducten in Nederland werd gemiddeld een ondernemersoverschot van f 22.580,- berekend, dat is 13% van de kosten. De bedrijven met snijbloemen hadden een ondernemersoverschot van f 22.870,-, de bedrijven met potplanten van f 18.980,-, dat is resp. 13% en 9% van de kosten. De 107 bedrijven met snijbloemen zijn geografisch onderscheiden. Voor de bedrijven van het Zuidhollands Glasdistrict bedroeg het ondernemersoverschot 21% van de kosten; voor de bedrijven in Aalsmeer e.o. en Overig Nederland (w.o. De Venen) was dit resp. 8 en 7%.

Van de 132 deelnemende bedrijven had 62% een positief resultaat. Deze 62% winstgevende bedrijven vertegenwoordigen 77% van de totale produktiewaarde.

De ontwikkeling van de kosten en opbrengsten (1972 t.o.v. 1971) kon alleen voor de bedrijven van het Zuidhollands Glasdistrict, Aalsmeer e.o. en De Venen worden vastgesteld (106 bedrijven). De kosten en de opbrengsten stegen met resp. 10 en 14%. Doordat de opbrengstenstijging groter was dan de kostenstijging nam het ondernemersoverschot per f 100,- kosten met f 3,- toe (1972 t.o.v. 1971).

Het arbeidsinkomen - bestaande uit het ondernemersoverschot en de vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 40.590,- per ondernemer.

Het gezinsinkomen (uit het bedrijf) werd gemiddeld op f 50.890,- per ondernemer berekend. Van de ondernemers had 23% een gezinsinkomen hoger dan f 60.000,-, 25% van f 40.000,-, - f 60.000,-, 19% van f 25.000,-, - f 40.000,- en 33% een lager inkomen dan f 25.000,-.

Bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Snij- bloemen	Waarvan bedrijven gelegen in:			Pot- planten
			Aalsmeer e.o.	Zuidholl. Glasdistr.	De Venen en Ov., Nederland	
Aantal bedrijven	132	107	27	42	38	25
Aantal bedrijven in %	100	93	20	31	42	7
Produktiewaarde in %	100	92	17	43	32	8
Oppervlakte staand glas in are	53	54	42	86	36	37
Gefvesteerd vermogen	239 000	240 000	243 000	306 000	190 000	231 000
Arbeidsbezetting in manjaren	3,7	3,6	3,5	4,4	3,1	4,5
Opbrengsten	197 980	195 650	167 110	278 120	149 470	227 350
Kosten	175 400	172 780	155 090	230 660	139 250	208 370
Ondernemersoverschot	22 580	22 870	12 020	47 460	10 220	18 980
Idem per f 100,- kosten	13	13	8	21	7	9
Percentage winstgevende bedrijven	62	63	67	66	59	50
Inkomen:						
Arbeidsinkomen van de ondernemer ¹⁾	40 590	41 620	29 200	63 800	33 730	31 260
Ondernemersinkomen 1)	45 670	46 580	32 790	71 620	37 520	37 430
Gezinsinkomen uit bedrijf 1)	50 890	52 080	35 390	80 020	42 810	40 160

1) Gemiddeld per ondernemer

De bedrijven hebben in 1972 gemiddeld voor f 39.460,- geïnvesteerd. De totale afschrijving werd op f 24.790,- berekend, zodat de gemiddelde netto-investering op f 14.700,- kan worden gesteld. 27% van de bedrijven investeerde voor meer dan f 40.000,-; deze 27% van de bedrijven maken voor 75% deel uit van de totale investeringen van alle 132 bedrijven.

De toeneming van het vreemd vermogen was f 9.100,-. Het vreemd vermogen bedroeg per 1 januari 1973 f 137.260,- (gemiddeld per bedrijf). Het eigen vermogen kon nog niet worden vastgesteld.

De bedrijfsresultaten

In tabel 1 op blz.15 is een beeld gegeven van het grondgebruik en de arbeidsbezetting. Ten aanzien van het grondgebruik dient te worden opgemerkt dat - in afwijking van vorige verslagen waarin alleen de hoofdteelten onder glas werden verantwoord - alle produkten onder staand glas die in 1972 werden geogst in het grondgebruik zijn vermeld. Een uitgebreide specificatie van kosten en opbrengsten alsmede enkele kengetallen zijn opgenomen in tabel 2 op blz.16.

Voor deze gespecialiseerde bloemisterijbedrijven werd gemiddeld een ondernemersoverschot berekend van f 22.580,-, dat is 13% van de kosten. De bedrijven zijn verdeeld in snijbloemen- en potplantenbedrijven. Voor de snijbloemenbedrijven werd gemiddeld een ondernemersoverschot van f 22.870,- berekend, voor de potplantenbedrijven bedroeg dit overschot f 18.980,-. Het ondernemersoverschot in procenten van de kosten werd voor de onderscheiden groepen becijferd op resp. 13 en 9.

De 107 bedrijven met snijbloemen zijn onderverdeeld naar de centra, te weten: Aalsmeer e.o.; het Zuidhollands Glasdistrict en een restgroep waaraan de bedrijven van De Venen zijn toegevoegd. Het ondernemersoverschot in procenten van de kosten werd voor Aalsmeer e.o. en "Overig Nederland" vastgesteld op resp. 8 en 7; voor de bedrijven van het Zuidhollands Glasdistrict op 21% van de kosten.

	Kosten	Ondernemersoverschot	
		(gemiddeld per bedrijf)	in % van de kosten
≥ 60% ^{x)} snijbloemen	172 780	22 870	13
w.v. bedrijven in Aalsmeer e.o.	155 090	12 020	8
w.v. bedrijven in het Zuidholl. Glasd.	230 660	47 460	21
w.v. bedr. in De Venen en in Overig Nederland	139 250	10 220	7
≥ 60% x) potplanten	208 370	18 980	9
alle bedrijven	175 400	22 580	13

x) Op basis van SBE's

In de navolgende tabel zijn van de bedrijven uit voornoemde districten de belangrijkste soorten van opbrengsten en kosten per 100 m² stand glas tot uitdrukking gebracht. Hierbij dient te worden opgemerkt dat alle kosten en opbrengsten zijn toegerekend aan het stand glas.

Duidelijk blijkt dat de bedrijven - per eenheid van oppervlakte - in Aalsmeer en "Overig Nederland" arbeids- en kapitaalintensiever zijn dan de bedrijven in het Zuidhollands Glasdistrict. Dit komt uiteraard ook in de kosten van rente, afschrijving en arbeid tot uitdrukking, voor Aalsmeer e.o. en "Overig Nederland" zijn deze kosten resp. f 23,70 en f 22,80 per m², voor het Zuidhollands Glasdistrict ca. f 14,20 per m² stand glas. De totale opbrengsten werden voor Aalsmeer e.o., het Zuidhollands Glasdistrict en Overig Nederland becijferd op resp. f 39,80, f 32,30 en f 41,50 per m² stand glas.

	Aalsmeer e.o.	Zuidholl. Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	27	42	38
Oppervlakte stand glas	4200 m ²	8600 m ²	3600 m ²
	p.100 m ²	p.100 m ²	p.100 m ²
Gefvesteerd vermogen	5 790	3 560	5 280
Arbeidsbezetting (manjaren)	0,083	0,051	0,086
Opbrengsten			
Bloemisterijprodukten	3 660	2 800	3 700
Overige produkten	10	230	140
Overige opbrengsten	310	200	310
Totale opbrengsten	3 980	3 230	4 150
Kosten			
Afschrijving en rente	930	620	880
Arbeidskosten	1 440	800	1 400
Energiekosten	490	320	410
Overige kosten	830	940	1 180
Totale kosten	3 690	2 680	3 870
Ondernemersoverschot	290	550	280

De oorzaken van de verschillen - zowel in de kosten als in de opbrengsten - kunnen in het kader van dit onderzoek waarbij een snelle rapportage van de bedrijfsuitkomsten voorop staat niet uitvoerig worden geanalyseerd.

Het wordt - gezien de grote verschillen - nuttig geacht te wijzen op enkele markante verschillen tussen de onderscheiden gebieden. Een van de belangrijkste oorzaken van de gemiddeld sterk uiteenlopende rentabiliteit is het verschil in het teeltplan (zie tabel 1).

Ter illustratie zijn in de volgende tabel de bedrijven (in procenten) per district onderverdeeld naar bedrijfstype. Het blijkt dat in Aalsmeer

het aantal bedrijven met rozen domineert, in het Zuidhollands Glas-district nemen de bedrijven met teelten van anjers, freesia's en chrysanten een belangrijke plaats in. Van de bedrijven in De Venen en Overig Nederland zijn de rozenbedrijven voor 37% vertegenwoordigd: de overige bedrijfstypen komen in vrijwel gelijke mate voor.

	Aalsmeer e.o.	Zuidholl. Glasdistr.	De Venen en Overig Nederland
	%	%	%
Bedrijven met snijbloemen	aantallen bedrijven		
w.v. overwegend grootbloemige rozen	37	3	15
w.v. overwegend kleinbloemige rozen	48	12	22
totaal rozen	85	15	37
anjers	4	20	13
freesia's	-	20	14
chrysanten	-	24	13
overige snijbloemen	11	21	23
totaal	100	100	100

In het Zuidhollands Glasdistrict komen produkten voor, o.a. anjers, chrysanten en freesia's die in Aalsmeer nauwelijks voorkomen. De vraag kan worden gesteld: zijn de bedrijven met overwegend anjers, freesia's, chrysanten enz. rendabeler dan de gespecialiseerde rozenbedrijven.

Aangezien de aantallen van bedrijven met overwegend anjers, chrysanten en freesia's te klein zijn om hiervan verantwoord gemiddelde cijfers te publiceren zijn de 107 bedrijven met snijbloemen in drie groepen verdeeld, te weten:

47 bedrijven met overwegend rozen

27 bedrijven met overwegend freesia's en anjers

33 bedrijven met overwegend chrysanten en overige snijbloemen.

In nevenstaande tekst-tabel zijn de meest essentiële cijfers voor deze groepen van bedrijven opgenomen. Het blijkt dat de bedrijven met anjers en/of freesia's bijzonder gunstige uitkomsten hebben gehad. De bedrijven met chrysanten en overige snijbloemen hadden lagere uitkomsten dan die van de rozen.

Voorts moet ook worden gewezen op de verschillen in bedrijfs-grootte tussen de gebieden, deze hebben ongetwijfeld invloed op de kosten en opbrengsten gehad.

In het algemeen nemen de jaarkosten van de slijtende produktie-middelen af, naarmate de glasoppervlakte toeneemt. Dit geldt althans tot een bepaalde oppervlakte staand glas. De (gemiddelde) glasoppervlakte

van de bedrijven in het Zuidhollands Glasdistrict is twee maal zo groot dan in de overige districten.

	Bedrijven met overwegend		
	rozen	anjers en freesia's	chrysanten en overige snij- bloemen
Aantal bedrijven	47	27	33
	(gemiddeld per bedrijf)		
Opbrengsten	171 290	217 290	207 600
Kosten	154 830	174 400	193 190
Ondernemersoverschot	16 460	42 890	14 410
Idem per f100,- kosten:			
gewogen	11	25	7
ongewogen	5	20	4
Bedrijven gelegen in:			
Aalsmeer e.o.	23	1	3
Zuidhollands Glasdistrict	9	15	18
De Venen en Overig Nederland	15	11	12

De spreiding van de rentabiliteit

In tabel 3 blz. 17 is de spreiding van het ondernemersoverschot per f 100,- kosten opgenomen. Het percentage winstgevende bedrijven bedroeg voor de bloemisterij onder glas 62. Voor de bedrijven met snijbloemen en potplanten bedroegen deze percentages resp. 63 en 50.

Vermeldenswaard is, dat ondanks het verschil in rentabiliteit tussen de snijbloemenbedrijven van Aalsmeer e.o. en die van het Zuidhollands Glasdistrict, de percentages winstgevende bedrijven van beide gebieden vrijwel gelijk zijn.

In de volgende tabel is voor elke groep het aandeel in de produktiewaarde van alle deelnemende bedrijven tot uitdrukking gebracht. Het blijkt dat de bedrijven met snijbloemen (93% van de bedrijven) 92% van de totale produktiewaarde van alle bedrijven vertegenwoordigen.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de bedrijven met potplanten alleen betrekking hebben op Aalsmeer e.o., De Venen en het Zuidhollands Glasdistrict. In de laatste kolom is (voor elke onderscheiden groep van bedrijven) het aandeel van de produktiewaarde vermeld, dat door de winstgevende bedrijven is voorgesteld.

	Aantal bedrijven	Aantal bedrijven in %	Produktiewaarde in %	Percentage winstgevende bedrijven	Produktiewaarde van de winst- gevende bedrijven
≅ 60% ^{x)} snijbloemen	107	93	92	63	78
w.v. bedrijven in Aalsmeer e.o.	(27)	(20)	17	67	86
w.v. bedrijven in het ZHG	(42)	(31)	43	66	80
w.v. bedrijven in De Venen en Overig Nederland	(38)	(42)	32	59	72
≅ 60% x) potplanten	25	7	8	50	63
Alle bedrijven	132	100	100	62	77

x) Op basis van SBE's.

Vergelijking met het vorig jaar

De vergelijking van de uitkomsten over 1972 met die van 1971 kan alleen worden gegeven van 106 (dezelfde) bedrijven met bloemisterijprodukten van Aalsmeer e.o., Ter Aar e.o. en het Zuidhollands Glasdistrict.

	1971	1972
Aantal bedrijven	106	106
Oppervlakte staand glas	56 are	59 are
Arbeidsbezetting	3,6 manj.	3,8 manj.
Gefvesteerd vermogen	245 000	255 000
<hr/>		
Opbrengsten		
Bloemisterijprodukten	167 020	192 060
Overige produkten	10 900	9 950
Overige opbrengsten	1 060	2 000
Aanwas vaste plantopstand	10 870	11 440
Totale opbrengsten	189 850	215 450
<hr/>		
Kosten		
Arbeidskosten	50 690	62 260
Rente en afschrijvingskosten	44 460	42 560
Brandstoffen	21 410	19 630
Overige kosten	53 390	63 290
Totale kosten	169 950	187 740
Ondernemersoverschot	19 900	27 710
Idem in % van de kosten	12	15
<hr/>		
Inkomen		
Arbeidsinkomen per ondernemer	32 970	42 910
Ondernemersinkomen per ondernemer	40 080	48 390
Gezinsinkomen per ondernemer	44 730	53 470

Bij een vergelijking (1972 t.o.v. 1971) blijkt dat de bedrijven in omvang zijn toegenomen van 56 are staand glas in 1971 naar 59 are in 1972. Dit komt ook in de arbeidsbezetting tot uitdrukking. De kostenstijging (ca. 10%) is zowel een gevolg van prijsinvloeden als van vergroting van de produktiecapaciteit.

De 10% kostenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:

	toeneming	afneming
arbeidskosten (w.v. door wijziging loonniveau 5%)	6,8%	
brandstoffen		1,1%
rente- en afschrijvingskosten (per saldo) (een afneming door wijziging van het rentetarief x) 1,5%)		1,1%
overige kosten	5,8%	
	12,6%	2,2%
Per saldo	10,4%	

De opbrengsten stegen met 14%. Doordat de opbrengstenstijging groter was dan de kostenstijging steeg de rentabiliteit van 12% in 1971 naar 15% in 1972.

Zoals eerder vermeld zijn de kosten en de opbrengsten mede gestegen door een uitbreiding van de glasoppervlakte. De stijging van de kosten en de opbrengsten per eenheid van oppervlakte was resp. 4% en 7%.

Het inkomen per ondernemer

In tab.4 p.18 is het inkomen uit het bedrijf per ondernemer opgenomen. Het arbeidsinkomen - bestaande uit het ondernemersoverschot en de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 40.590,-.

Bij toevoeging van de rente, die meer berekend is dan betaald werd het ondernemersinkomen op f 45.670,- vastgesteld. Het gezinsinkomen - dat is het ondernemersinkomen vermeerderd met de vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden - bedroeg gemiddeld f 50.890,- per ondernemer.

x) Met ingang van het boekjaar 1972 is het rentetarief voor de slijtende produktiemiddelen, de vaste plantopstand en de behoefte aan vlottende middelen op 7% en voor de grond op 3 1/2% vastgesteld (rentevoet 1971 was 7 1/2%).

Bij de vaststelling van het rentetarief voor 1972 is met vertraging het verloop van het rendement op staatsobligaties gevolgd, waarbij rekening is gehouden, dat deze tevens een vergoeding omvat voor de waardevermindering van het geld.

	Aan- tal bedrij- ven	Aantal onder- ne- mers	Arb. inko- men gemiddeld	Onder- nemers- inkomen p.	Gezins- inko- men ondernemer
≥ 60% ^{x)} snijbloemen	107	136	41 620	46 580	52 080
w.v. bedr.in Aalsmeer e.o.	(27)	(43)	29 200	32 790	35 390
w.v.bedr.in het ZHG	(42)	(48)	63 800	71 620	80 020
w.v.bedr.in De Venen en Overig Nederland	(38)	(45)	33 730	37 520	42 810
≥ 60% x) potplanten	25	54	31 260	37 430	40 160
alle bedrijven	132	190	40 590	45 670	50 890

x) Op basis van SBE'8.

De spreiding van het inkomen

In onderstaande teksttabel zijn de spreidingen van het arbeidsinkomen, het ondernemersinkomen en het gezinsinkomen per ondernemer opgenomen.

De spreiding van deze inkomens is bijzonder groot; 25% van de ondernemers had een arbeidsinkomen van minder dan f 15.000,-, 55% een inkomen van f 15.000,- tot f 60.000,- en 20% hoger dan f 60.000,-.

Van het gezinsinkomen (gemiddeld f 50.890,- per ondernemer) had 85% een inkomen hoger dan f 15.000,-, 48% hoger dan f 40.000,- en 23% hoger dan f 60.000,-.

In tabel 5 blz. 19 is voor alle onderscheiden groepen van bedrijven de spreiding van het ondernemersinkomen opgenomen.

Inkomensklasse	Arbeids- inkomen	Onder- nemers- inkomen	Gezins- in- komen
	%	%	%
negatief inkomen	6	6	3
f 0,- - < f 5 000,-	4	2	1
f 5 000,- - < f 15 000,-	15	11	11
f 15 000,- - < f 25 000,-	16	18	18
f 25 000,- - < f 40 000,-	25	22	19
f 40 000,- - < f 60 000,-	14	18	25
f 60 000,- - < f 90 000,-	9	9	10
f 90 000,- - < f 120 000,-	7	6	5
f 120 000,- - > f 120 000,-	4	8	8
	100	100	100

Investerings- en/of diepte-investering in duurzame produktiemiddelen

De investeringen in duurzame produktiemiddelen zijn voor alle onderscheiden groepen van bedrijven opgenomen in tabel 6 blz. 20.

Als uitbreidings- en/of diepte-investering is globaal beschouwd de bruto-investering minus de gecalculeerde afschrijving op duurzame produktiemiddelen en plantopstanden.

De bedrijven hebben gemiddeld in 1972 voor f 39.460,- geïnvesteerd¹⁾. Voor de bedrijven met snijbloemen en potplanten bedroegen deze investeringen resp. f 40.800,- en f 22.670,- per bedrijf.

De totale afschrijving werd op f 24.790,- per bedrijf berekend, zodat de gemiddelde netto-investering op ca. f 14.700,- kan worden gesteld, dat is 6% van het geïnvesteerde vermogen.

	Bruto-investeringen 1)	Afschrijvingen	Netto-investeringen	Idem in % v/h gefnv. vermogen
	(gemiddeld per bedrijf)			
≅ 60% ²⁾ snijbloemen	40 800	25 440	15 360	6
w.v. bedr.in Aalsmeer				
e.o.	34 490	23 180	11 310	5
w.v. bedr.in het ZHG	58 600	34 390	24 210	8
w.v. bedr.in De Venen				
en Overig Nederland	30 900	20 030	10 870	6
≅ 60% ²⁾ potplanten	22 670	16 530	6 140	3
alle bedrijven	39 460	24 790	14 670	6

De spreiding van de bruto-investeringen (gemiddeld f 39.460,- per bedrijf) is groot. Er zijn bedrijven (5%) die niet hebben geïnvesteerd, dit in tegenstelling tot bedrijven die voor f 40.000,- en meer hebben geïnvesteerd. Deze bedrijven (27%), met meer dan f 40.000,- bruto-investeringen per jaar, maken voor 75% deel uit van de totale investeringen van alle onderzochte bedrijven.

Investeringsklasse	Alle bedrijven
	%
niet geïnvesteerd	5
f 1,- - - < f 5.000,-	17
f 5.000,- - - < f 20.000,-	32
f 20.000,- - - < f 40.000,-	19
f 40.000,- - - > f 40.000,-	27
	<u>100</u>

1) Minus desinvesteringen.

2) Op basis van SBE's.

Het vreemd vermogen

In tabel 7 blz. 21 is de stand van het vreemd vermogen zowel aan het begin als aan het einde van het jaar opgenomen. Ook de mutaties die zich in 1972 hebben voorgedaan zijn vermeld.

Het vreemd vermogen nam (gemiddeld) met f 9.100,- toe. De stand van het vreemd vermogen per 1 januari 1973 bedroeg f 137.260,-.

	Vreemd vermogen per :		Toene- ming in 1972
	1 januari 1972	1 januari 1973	
	(gemiddeld per bedrijf)		
≥ 60% snijbloemen	132 940	142 570	9 630
w.v. bedr. in Aalsmeer e.o.	142 330	149 650	7 320
w.v. bedr. in het ZHG	159 570	179 070	19 500
w.v. bedr. in De Venen en Overig Nederland	109 140	112 720	3 580
≥ 60% potplanten	67 910	70 240	2 330
alle bedrijven	128 160	137 260	9 100

Ofschoon de mutaties in het vermogen en kapitaal in het boekjaar 1972 zich beperken tot die van de investeringen en de verandering in het vreemd vermogen, is het illustratief de voornoemde mutaties (per groep van bedrijven) te vergelijken.

De netto-investering bedroeg gemiddeld f 14.670,-; in welke mate de toeneming van het vreemde vermogen hiervoor is aangewend kan niet zonder meer worden vastgesteld.

De hoogste mutaties kwamen (gemiddeld) voor bij de snijbloemen-bedrijven van het Zuidhollands Glasdistrict, te weten: een netto-investering van f 24.210,- en een toeneming van het vreemd vermogen van f 19.500,-.

De mutaties waren het laagst bij de bedrijven met potplanten, namelijk: een netto-investering van f 6.140,- en een toeneming van het vreemd vermogen van f 2.330,-.

	Netto-	Toeneming van het
	investeringen	vreemd vermogen
	(gemiddeld per bedrijf)	
≥ 60% snijbloemen	15 360	9 630
w.v. bedrijven in Aalsmeer e.o.	11 310	7 320
w.v. bedrijven in het ZHG	24 210	19 500
w.v. bedr. in De Venen en Ov.Nederl.	10 870	3 580
≥ 60% potplanten	6 140	2 330
alle bedrijven	14 670	9 100

Tabel 1. Grondgebruik en arbeidsbezetting over 1972 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven		Snijsbloemen		Waarvan bedrijven gelegen in:				Potplanten	
	bedrijven	are	bedrijven	are	Aalsmeer e.o.	Zuidholl. Glasdistrict	De Venen en overig Nederland	are	are	are
Aantal bedrijven	132		107		27	42	38			25
Aantal bedrijven in %	100		93		20	31	42			7
I		are		are						
Staad glas										
Rozen	17		18		37	10	15			5
Anjers	8		8		1	15	7			-
Chrysanten	15		16		-	33	11			-
Freesia's	12		13		-	26	10			-
Trekballen	3		3		-	1	6			-
Potplanten	3		-		1	-	-			33
Overige bloemisterijproducten	11		12		5	28	4			-
Overige producten	5		6		-	14	2			-
	74	53	76	54	44	127	55	36	1	38
II		1				1				1
Platglas										
III										
Open grond										
Bloemen	9		10		12	1	16			5
Overige produkten	11		12		18	1	16			3
Braak	9		10		13	6	11			6
Totaal Tuinbouw	83		86		85	95	80			52
Akkerbouw en grasland	16		17		8	10	27			5
Verhuurd aan derden	12		12		12	1	21			4
Erf, blijvende paden, enz.	34		34		40	28	35			26
Totaal kadastrale oppervlakte waarvan eigendom	145	117	149	121	145	134	163			87
	117		121		133	123	113			68
Aantal ondernemers per bedrijf	1,31		1,27		1,59	1,17	1,19			1,77
Arbeid van de ondernemers in manjaren	1,7		1,6		1,9	1,5	1,6			2,0
Arbeid van de gezinsleden "	0,4		0,5		0,3	0,7	0,4			0,3
Arbeid van vast personeel "	1,3		1,2		1,2	1,7	0,8			1,9
Arbeid van los personeel "	0,3		0,3		0,1	0,5	0,3			0,8
Totale arbeidsbezetting in manjaren	3,7		3,6		3,5	4,4	3,1			4,5

Tabel 2. Bedrijfsresultaten over 1972 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven		Sulj- bloemen	Waarvan bedrijven gelegen in:				Pot- planten
	132 bedrijven	107 bloemen	27	Aalsmeer e.o. Zuidholl. Glaad.	De Venen+Ov. Ned.	38	25	
Aantal bedrijven	132	107	27	42	38	32	8	
Omzet in %	100	92	17	43	32	32	8	
Gelvest eerd vermogen per 1 jan. 1972	239 000	240 000	243 000	306 000	190 000	190 000	231 000	
KOSTEN								
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	17 310	17 420	15 040	24 370	13 530	13 530	15 830	
Afschrijving vaste plantopstand	7 480	8 020	8 140	10 020	6 500	6 500	700	
Huur en pacht	570	490	630	510	410	410	1 520	
Rente	15 100	15 130	15 930	19 380	11 670	11 670	14 690	
Onderhoud	4 310	4 290	4 900	5 880	2 840	2 840	4 500	
Energiekosten	20 150	20 180	20 740	27 400	14 680	14 680	19 780	
Meststoffen	2 950	3 050	3 110	4 060	2 290	2 290	1 730	
Zaad- plant- en pootgoed	24 040	22 790	6 010	41 420	17 300	17 300	39 840	
Bestrijdingsmiddelen	2 590	2 670	3 300	3 020	2 120	2 120	1 590	
Overige materialen	2 570	1 620	1 130	2 380	1 300	1 300	14 500	
Werk door derden	2 650	2 810	960	4 630	2 370	2 370	570	
Afleveringskosten	9 430	9 400	8 620	11 470	8 270	8 270	9 860	
Autokosten	2 050	1 950	1 650	2 320	1 810	1 810	3 420	
Arbeid ondernemers	30 410	29 940	34 490	27 150	29 790	29 790	36 340	
Arbeid gezinsleden	6 820	6 980	4 150	9 820	6 280	6 280	4 820	
Arbeid personeel	22 590	21 660	21 830	31 670	14 310	14 310	33 520	
Overige kosten	4 440	4 380	4 460	5 160	3 780	3 780	5 160	
Totaal	175 400	172 780	155 090	230 660	139 250	139 250	208 370	
OPBRENGSTEN								
Bloemisterijproducten	176 550	172 990	163 720	240 700	133 100	133 100	221 390	
Groente en fruit	4 850	5 230	-	12 830	2 230	2 230	-	
Overige tuinbouwproducten	3 430	3 710	350	6 980	2 930	2 930	-	
Overige opbrengsten	2 130	2 170	710	3 220	2 100	2 100	1 610	
Aanwas vaste plantopstand	11 020	11 550	12 330	14 390	9 110	9 110	4 350	
Totaal	197 980	195 650	167 110	273 120	149 470	149 470	227 350	
ONDERNEMERSOVERSCHOT	22 580	22 870	12 020	47 460	10 220	10 220	18 980	
ONDERNEMERSOVERSCHOT								
per f 100,- kosten (gewogen)	13	13	8	21	7	7	9	
per f 100,- kosten (ongewogen)	8	9	3	19	4	4	2	
per f 100,- geïnvesteerd vermogen	9	10	5	16	5	5	8	
Arbeidsinkomen per manjaar	22 430	22 600	20 820	26 650	19 450	19 450	20 670	

Tabel 3. Spreiding van het ondernemersoverschot per f 100,- kosten (aantal bedrijven per rentabiliteits-klasse in procenten)

Rentabiliteitsklasse	Alle bedrijven		Suij- bloemen		Waarvan bedrijven gelegen in:		Pot- planten
	Aantal bedrijven	%	Aantal bedrijven	%	Aalsmeer e.o.	Zuidholl. De Venen en Glasdistr. Overig Nederl.	
Aantal bedrijven	132		107		27	38	25
		%		%	%	%	%
Negatief							
> 30	7		6		4	12	13
30 - 20	4		4		-	9	3
20 - 10	12		12		18	9	12
10 - 0	15		15		11	11	22
Totaal verliesgevend	38		37		33	41	50
Positief							
0 - 10	20		20		30	22	19
10 - 20	16		17		29	15	2
20 - 30	9		9		4	9	15
30 - 40	5		5		4	-	13
40 - >40	12		12		-	13	1
Totaal winstgevend	62		63		67	59	50
	100		100		100	100	100

Tabel 4. Inkomen uit het bedrijf over 1972 (gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Suij- bloemen	Waarvan bedrijven gelegen in:		Pot- planten
			Aalsmeer e.o.	Zuidholl. De Venen en Glasdistr. Ov.Nederland	
Aantal bedrijven	132	107	27	42	38
Aantal ondernemers	190	136	43	48	45
Ondernemersoverschot	17 300	18 020	7 540	40 590	8 610
Handenarbeid ondernemer	23 290	23 600	21 660	23 210	25 120
Arbeidsinkomen van de ondernemer	40 590	41 620	29 200	63 800	33 730
Rente meer berekend dan betaald	5 080	4 960	3 590	7 820	3 790
Ondernemersinkomen	45 670	46 580	32 790	71 620	37 520
Handenarbeid gezinsleden	5 220	5 500	2 600	8 400	5 290
Gezinsinkomen uit het bedrijf	50 890	52 080	35 390	80 020	42 810
					40 160

Tabel 5. Spreiding van het ondernemersinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Alle bedrijven		Snijbloemen		Waarvan bedrijven gelegen in:			Potplanten
	Aantal	%	Aantal	%	Aalsmeer e.o.	Zuidholl. Glasdistr.	De Venen en Ov.Nederland	
Aantal bedrijven	132		107		27	42	38	25
Aantal ondernemers	190		136		43	48	45	54
Inkomensklasse		%		%	%	%	%	%
Negatief inkomen								
f 0,- - < f 5 000,-	6		7		-	3	14	-
f 5 000,- - < f 15 000,-	2		2		2	6	-	2
f 15 000,- - < f 25 000,-	11		9		12	6	10	29
f 25 000,- - < f 40 000,-	18		18		32	17	9	19
f 40 000,- - < f 60 000,-	22		23		19	10	36	12
f 60 000,- - < f 90 000,-	18		18		35	4	15	24
f 90 000,- - < f 120 000,-	9		9		-	23	5	5
f 120 000,- - > f 20 000,-	6		6		-	15	4	2
	8		8		-	16	7	7
	100		100		100	100	100	100

Tabel 6. Investerings in duurzame produktiemiddelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven		Snijbloemen		Waarvan bedrijven gelegen in:		Potplanten	
	132	107	27	42	Aalsmeer e.o.	Zuidhollands Glasdistrict	De Venen en Oy, Nederland	25
Aantal bedrijven	132	107	27	42	38	25		
Investerings in :								
grondgebouwen	2 110	2 110	2 110	2 460	—	2 130		
glasopstanden	1 460	1 460	1 520	1 980	1 900	660		
installaties	10 590	11 100	11 100	7 730	17 300	4 080		
mach. en werktuigen	10 930	11 250	6 440	17 870	8 750	6 940		
overige inventaris	2 480	2 310	1 550	2 720	2 370	4 670		
levende inventaris	1 330	1 340	580	2 430	920	1 250		
Totaal	11 020	11 550	12 330	14 390	9 110	4 350		
Totaal	39 920	41 180	34 610	59 150	31 280	24 080		
Minus desinvesteringen	460	380	120	550	380	1 410		
Totaal bruto-Investerings	39 460	40 800	34 490	58 600	30 900	22 670		
Afchrijving duurz. produktiemiddelen	17 310	17 420	15 040	24 370	13 530	15 830		
Afchrijving levende inventaris	7 480	8 020	8 140	10 020	6 500	700		
Totale afschrijvingen	24 790	25 440	23 180	34 390	20 030	16 530		
Netto-investering	14 670	15 360	11 310	24 210	10 870	6 140		
Gefvesteerd vermogen	239 000	240 000	243 000	306 000	190 000	231 000		
Netto-investering in % van het gefvesteerd vermogen	6	6	5	8	6	3		

Tabel 7. Mutaties van het vreemd vermogen en een specificatie van het vreemd vermogen per 1 januari 1973 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Snijbloemen	Waarvan bedrijven gelegen in:		Potplanten
			Aalsmeer e.o.	De Venen en Glasdistrict Ov.Nederland	
Aantal bedrijven	132	107	27	42	38
Stand van het vreemd vermogen per 1-1-1972	128 160	132 940	142 330	159 570	109 140
Mutaties in 1972					
Materialen en diensten	2 680	2 780	2 800	3 980	1 900
Investerings in produktiemiddelen	% 570	% 690	% 2 970	610 %	530 %
Kort bankkrediet	460	500	-	1 350	120
Familieleden	% 1 640	% 1 720	% 960	% 1 060	% 2 570
Particulieren	% 140	% 200	% 360	% 350	% 30
Rabobanken: vast voorschot	4 960	5 450	6 940	8 430	2 580
overig	2 310	2 470	2 470	3 090	2 020
Overige kredietinstellingen	1 040	1 040	% 600	3 450	90
Totaal van de mutaties	9 100	9 630	7 320	19 500	3 580
Stand per 1-1-1973					
Materialen en diensten	20 380	20 570	16 920	32 250	13 850
Investerings in produktiemiddelen	4 210	4 310	1 910	8 050	2 740
Kort bankkrediet	530	550	-	1 360	230
Familieleden	13 880	14 310	12 870	15 980	13 790
Particulieren	2 200	2 330	6 570	1 720	740
Rabobanken: vast voorschot	73 500	77 170	68 080	91 570	71 080
overig	11 680	11 760	24 040	12 780	5 150
Overige kredietinstellingen	10 880	11 570	19 260	15 360	5 140
Stand per 1-1-1973	137 260	142 570	149 650	179 070	112 720

% = afgenomen.

Toelichting

De berekening van de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is in hoofdzaak gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten.

De berekening van rente had plaats op basis van 7% over het nader omschreven geïnvesteerde vermogen per 1 januari 1972. Dit geldt niet voor het vermogen dat in de grond is opgesloten waarvoor 3 1/2% is gecalculleerd.

De kosten van de handenarbeid van de ondernemers en gezinsleden zijn berekend op basis van een taxatie van de door hen verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is op CAO-basis (incl. het werkgevers-aandeel in de sociale lasten) gewaardeerd.

Alle 132 bedrijven met bloemisterijprodukten vallen onder de omzetbelasting, dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten alsmede de investering exclusief omzetbelasting zijn opgenomen.

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven.

Het gezinsinkomen en de bestanddelen daarvan zijn gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen tevens in een gemiddelde per manjaar weergegeven.

1. Het ondernemersoverschot

Het ondernemersoverschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen bedrag opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve in het ondernemersoverschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

2. Ondernemersoverschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het ondernemersoverschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven.

3. Ondernemersoverschot per f 100,- kosten

Dit kengetal is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale ondernemersoverschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

4. Ondernemersoverschot per f 100,- geïnvesteerd vermogen per 1-1-1972 1)

Het geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de economische boekwaarde van de dode en de levende inventaris;
3. de normale behoefte aan vlottende middelen.

Inkomen van de ondernemer uit het bedrijf

**arbeidsinkomen
van de ondernemer**

ondernemersoverschot vermeerderd met de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer.

**ondernemersinkomen
van de ondernemer**

arbeidsinkomen vermeerderd met de rente die meer als kosten is berekend dan betaald.

**gezinsinkomen van
de ondernemer**

ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsonderdelen die door de ondernemer zijn gepacht.